

במדניה

בכפר בולגרי קטן מוקף גדרתיל, פגש דניאל ציון כמה אנשים נוצריים, שנשלחו לשם, כמורה, בגלל התנגדותם למשטר הפאשיסטי. הם לא הסתירו את שימתם על הפגישה שומנה להם עם הרב המפורסם, שמעו מפיו על רעיונותיו ועל חידושי התיאולוגיים. אולם ההשפעה היתה הדדית. הוא הקדיש שנים אחדות לחקר הרעיונות החברתיים של הנצרות.

כשעלה לישראל והתיישב ביפו, קיווה כי יעלה בידו להתמסר כאן ביתר יעילות למחקר התיאולוגיים. הוא ביקש את עזרת הרבנות הראשית ואת תמיכתה המיידית בהקמת מכון לחקר הנצרות הקדומה, נענה במטר גידופים.

לאחר שנואש מתמיכת הרבנות, אסף ציון כמה מתומכיו, הקים בית-כנסת קטן, אבל הרבנים שהכריזו עליו חרם, הודיעו כי כל מי שיעזר להתפלל בבית-הכנסת שלו יגודה מרקחל הקדוש, שרק עליו חוסה הרבנות את כנפיה.

התוצאה: הבולגרים, הרחוקים מדתיות יתרה, מילאו בשבתות ובחגים את בית הכנסת של ציון דניאל, כאות מחאה על הפגיעה באיש ששימש במשך שנים רבות כרבם הראשי.

צו מופרי עליון! אני לא נוצרי, כפי שהרבנות מנסה להציג אותי, הסביר השבוע דניאל ציון, להיפך. יש לי חילוקי דיעות עם הנצרות, מפני שאני מכין, בניגוד לרבנים אחרים, את ההיסטוריה של הדת הנוצרית, ועל כן אני מוסמך למתוח עליה ביקורת.

זיפי זקנו הלבן, פניו הארוכים והעגובים וקומתו הזקופה משווים לו דמות של נביא מודרני: הוא מדבר בקול נמוך, בוטח בעצמו, ללא תנועות ידיים, בלי פאתוס, ללא התלהבות. דבריו ענייניים מאד. הוא רואה בדת "צו מוסרי עליון", כי אין לדת שום ערך, אם נוטלים ממנה את ערכיה החברתיים והכללי אנושיים.

אין הוא אוהב כיתות צרה, ולמרות שהוא חולק על עיקרי הנצרות, אין הוא מוכן לסבול הנושאות של דת אחת על פני אחרת. רעיונות מסוג זה אינם יכולים להיות מקובלים על הרבנות הראשית ועסקני המפ"דיל, שהכריזו עליו מלחמת מצוה. גם דעו תיו על ישו, ומחקריו הרבים סביב אישיותו, יצרו לו אויבים רבים.

אני רואה בישו יהודי, הסביר השבוע הרב הישישי. הוא נולד כיהודי, חי כיהודי ומת כיהודי. גורלו של ישו מקביל מבחינה זו לגורלו של עמנו, שכה רבים מבניו מצאו את מותם על מוקדי האינקוויזיציה ובתאי הגאזים, כשם שישו מצא את מותו על הצלב.

העובדה שגם בני עמים אחרים קידשו את דמותו של המשיח מנצרת אינה צריכה לדבריו, להמעיס מדמותו אצל אחיו היהודים. "זוהי רק צרות עין", הביע הרב את דעתו, הסביר כי ברמותו של ישו התגלם החידוש הגדול של רוח היהדות, וכי הצעיר הנצרות הפך רבים מעקרונות היהדות לעקרונות אוניברסאליים. אנחנו רשאים, ואפילו חייבים, להתנאות בכך.

הוא לא חשב עדיין מה יעשה אם פעילי המחנה התורני ינסו לפגוע בו ולארגן מהר מות סביב ביתו בגבעת-עליה, אבל שכניו הבולגריים הסבירו השבוע בצורה חדישה מעית כי למרות שהם רחוקים מכל מה שקשור בדת, הם יגנו על ציון דניאל ולא יתנו לפגוע בו.

המזכיר, אבל פעילי המחנה התורני גילו נשק אחר, יעיל יותר, למלחמה ברב: הפצת שמועות. הם סגנו השבוע ידיעה בעיתונות כאילו צעירה מקרית-אונגו ברחה בהשפעתו מביתה ועברה להתגורר בביתו.

"זה שקר", התמרמרה השבוע תמר צלניקר (20). היא הסבירה כי הרב מעולם לא ניסה לעשות נפשות לתורתו, וכי היא הגיפה אליו לאחר שעיניה בבית החדשה והושפעה מאישיותו של ישו.

"אני משמשת כמזכירתו", הסבירה הצעירה. "הוא ואשתו הם אנשים נפלאים, חיוני תה את דעתה, מי שינסה לפגוע בהם, יעשה עוול גורא."

הווי

● מארגרא רמה לבריה עמוקתא. ברמת-גן, יצא נער בן 13 מהלון ביתו, תוך כדי שינה, נפל מן הקומה השלישית על עץ בחצר, נחבט בישבנו.

● בנות לונג. בעכו נידון אורח לשנת מאסר, בעוון ביצוע מעשים מגונים בשתי בנותיו.

(המשך מעמוד 24)

התנהג כילד טוב, ניסה להרגיע את המתפרעים, ביקש מהם לא להתערב בחייו הפרטיים. שכונכת שכל בקשותיו נפלו על אוזניים אטומות, נעל את דירתו ברחוב יפו בחיפה, עבר להתגורר, יחד עם בנו ואשתו, אצל יודים באחת הקריות הסמוכות. אבל ידם של פעילי התורה השיגה אותו גם שם. "אנחנו לא ניתן לו מנוח", הסבירו הקנאיים.

בעצת ידידיו פנה גוטקינד אל משטרת חיפה, ביקש את חסותה. אך השוטר שנשלח להרגיע את הרוחות לא גילה אורחות. "זאת מדינה יהודית", הטיף לו, "למה אתה עושה צרות?"

העיקר שקט! לאחר שנואש מחסות המשטרה, פנה גוטקינד אל דוויט בייקר, יושבראש האגודות הנוצריות בישראל, ביקש את עזרתו.

ביקר כתב השבוע תזכיר מפורט, בו תיאר את פרטי ההתקפה על גוטקינד, שלח אותו לכל יודיו בארץ. "אם פעילי התורה לא יפסיקו להשתולל, אשלח את התזכיר גם לחוצלארץ", סיפר בקול מאיים. אך קנאי הדת לא התרגשו מאיומיו, הבטיחו להמשיך במלחמתם.

רק דיירי רחוב יפו בחיפה גילו מורת רוח מכל העניין. המהומות שנוצרו במקום, בעיקבות מלחמת-הדת, הדריכו את מנוחת השכנים, שפנו בעניין זה למשטרה. "כן דת, לא דת — העיקר שיהיה שקט!" תבע אחד השכנים.

ישו ביפו

רוחו של ישו, שריחפה החודש על שורה שלמה של סערות דתיות, לא פסחה גם על יפו. שמושיה הבולגרים ידועים כאפיקורסים גמורים.

כמו בחיפה ואשדוד (ראה לעיל), גילו פעילי המחנה-התורני קן נוסף של יהודים משיחיים, כיווני גם נגדו את כל אמצעי הלחץ והכפייה.

הפעם השתמשו בחורי הישיבה הקנאיים באמצעי דרוק, שהוכיח את יעילותו: הפצת תעמולה כזב סביב אישיותו של דניאל ציון, הרב היפואי הקשיש, אותו האשימו בהפצת תעמולה נוצרית בקרב צאן מרעייתו, המתכנס לתפילותיו בחורבה בגבעת-עליה. אבל הרב דניאל ציון (79), שעמד הפעם במרכז הסערה, לא דמה לעמיתיו בחיפה ואשדוד. הוא לא היה קנאי דתי, כמו גוטקינד החיפאי, או הוזהבהקיק, כמו מהנדס המכוונות מאשדוד.

הרב הקשיש, הנערץ על רבים מעולי בולגריה, ידוע יותר כתיאולוג רציני, היה מקובל על השליטנות בארץ מולדתו כאיש מדע מעמיק, זכה בעיקבות מחקריו על מקורות היהדות לשבחים רבים מפיהם של אנשי דת נוצריים, שחלקו על עיקרי אמונתו.

מחנה ריכוז. פעילי המחנה התורני טענו השבוע כי ציון דניאל, נוהג להתחזות כרב מבולגריה, למרות שמעולם לא הוסמך לרבנות. היה זה שקר גם, שעורר סערה ביפו. כי יפואים רבים זוכרים היטב את הימים בהם עמד ציון דניאל בראש הקהילה היהודית בסופיה, התייצב בתפקיד זה בראש הלוחמים האנטי-נאציים בארצו.

שעה ששלטונות בולגריה נכנעו לתביעות הגרמנים, ציון על היהודים לעגוד את הטלאי הצהוב, פנה הרב הראשי אל בית-המלוכה, ביקש להתקבל לראיון אצל המלך עצמו. המלך בוריס השני לא העז להשיב את פניו ריקם.

הרב זכה לקבלת-פנים מפוארת ולהבטחה חגיגית כי הוא ומקורביו יוכלו להציל את עורם, אם ירצו בכך. הוא דחה הצעה זו בשאט-נפש, הודיע בו במקום כי אם יפקירו שלטונות בולגריה את היהודים לידי הנאצים, יהיה הוא ראשון ההולכים למחנה ריכוז. אומץ-ליבו של איש הדת, בעל המראה החיצוני המעורר-כבוד, זכה לתהילה רבה בחברי ארצו וקנה לו מעריצים רבים, אולם כמעט ועלה לו בחייו. הוא נישלח למחנה ריכוז.

אבל גם שם לא נשברה רוחו של הרב. ממקום מושבו החדש פירסם גילויי דעת, שהונגבו התוצה בעזרת פרטיזנים קומוניסטיים, בהם קרא ליהודי ארצו להימלט בעוד מועד, או לנסות לארגן תנועת מרי. שקריו של הרב עם הפרטיזנים ואנשי המחנות הקומוניסטית יצרו אחר-כך את האגדה כאילו הטיף איש-הדת לרעיונות קומוניסטיים.

הברית-החדשה. מבודד מהעולם החיצוני,

עבניקום

רדיו

טלוויזיה • אלקטרוניקר

ת"א, בן-יהודה 26

חיפה, הרצל 44

הרשמת בוגרי ח', מ', י', י"א לכתות ט', י', י"א, י"ב בשעות 8-5; 12-9 הרשמה גם לקורסי ערב

עבניקום

מכונות • ארכיטקטורה

ת"א, בן-יהודה 26

חיפה, הרצל 44

הרשמת בוגרי ח', מ', י', י"א לכתות ט', י', י"א, י"ב בשעות 8-5; 12-9 הרשמה גם לקורסי ערב

הרמס HERMES

פקידות
כתיבה במכונה

ת"א, בן-יהודה 26

חיפה, הרצל 44

הרשמת בוגרי ח'-ט'-א לכתות שנתיות ודרשנותיות בשעות 8-5; 12-9 הרשמה גם לקורסי ערב

מבצע
סוף שבוע
באילת

* במלון "מלכת שבא" כולל טיסה הלון וחזור ב"ארקיע" 115 ל"י * במלון "אואזיס" כולל טיסה הלון וחזור בארקיע" — 95 ל"י הרשמה: "ארקיע" ת"א, טל. 614567.

טוס "ארקיע" ל"מלכת שבא"

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ

ירושלים / תל-אביב
בשיתוף עם

LIBRAIRIE LAROUSSE, PARIS

שמחים להודיע שכבר הופיע המילון החדש

צרפתי - עברי

מאת מרדכי מ. כהן

NOUVEAU DICTIONNAIRE

FRANCAIS - HEBREU

par
MARC M. COHN

המילון מכיל 776 עמודים כפולי טורים ובו למעלה מ-35,000 מילים ראשיות בצרפתית, מתורגמות לעברית באופן ברור, קצר ומדויק. המחיר — 19 ל"י

להשיג בהוצאה: יוסף הנשיא 13 תל-אביב "השלוח" בן יהודה 36 ירושלים ואצל כל מוכרי הספרים בארץ.